

Petr Hampl: Racionalita a válka

Ještě před dvěma týdny mohla probíhat velmi zajímavá diskuze kolem situace na frontě rusko-americké války.

Petr Hampl, nezávislý sociolog

21. října 2022 - 02:20

Jednotky NATO obsazovaly jedno území za druhým, Rusové neustále ustupovali a nabízely se dva výklady, respektive dvě teorie (pozor, nikoliv dva narativy!).

Podle prvního z nich se zhroutila ruská schopnost bojovat. Bojovníci ruské armády i doněckých a luhanských milicí měli ztratit motivaci a mělo se ukázat, že ruská strana není schopna držet kroky s NATO. Zkrátka, poměr sil se obrátil a dřívější dobyvatelé (či osvoboditelé) už budou stále ustupovat. Tato teorie jednoznačně převládala v českém tisku hlavního proudu.

Podle druhého jednotky NATO postupovaly, ovšem za cenu naprosto gigantických ztrát toho cennějšího (techniky) i méně cenného (ukrajinských vojáků podléhajících rozkazům anglosaských velitelů). Hovořilo se o denních ztrátách kolem tisíce vojáků, několika desítek tanků a samozřejmě spousty další techniky. Zastánci této teorie usuzovali, že ruská strana ustupuje, aby se vyhnula ztrátám, a čeká na úplné vyčerpání strany NATO **(nezapomínejme, že veřejnost žádné evropské země kromě Polska by nesnesla tisíce padlých kvůli domnělým rusko-ukrajinským sporům. Obětování tedy mohou být pouze bezcenní Ukrajinci).** Přirovnávali protiútok ukrajinských jednotek NATO k německé ofenzivě u Arden, kdy německá armáda vyčerpala poslední rezervy, aby vytvořila dojem obrovské síly (a doufala, že toho využije při mírových jednáních).

Jak řešit situaci, kdy se setkají takto rozdílné teorie? **Jednou** z možností řešení je cenzura či šikanování protistrany, v poslední době hojně užívaná. **O něco lepší** je vzájemné ignorování. Nebo „debata“ spočívající v tom, že jedna strana mechanicky odřikává „Devět důvodů, proč se ruská bojeschopnost hroutí“ a druhá strana stejně mechanicky „Jedenáct důvodů, proč si Ukrajinci nemohou dovolit další masové ztráty.“ Může to zahrnovat osobní urážky. **Zvláště pádný je třeba argument, že ruská obrana se hroutí, protože americký analytik Scott Ritter kdysi provozoval sex s nezletilou (nedělám si legraci, to opravdu zaznělo).**

Nicméně i takové debaty by se daly vést racionálně. Kupodivu k tomu nevede odvolávání na fakta, protože na fakta se odvolávají obě strany a **nikdo nedokáže spolehlivě rozlišit fakta od válečné propagandy.** **Nicméně je tu ještě jiná možnost. A sice podívat se, jaké prognózy vyplývají z té které teorie. A počkat, jestli se ty prognózy naplní.**

Pokud byla správná teorie, že se ruská bojeschopnost hroutí, vyplývalo by z toho následující:

- Ústup se nezastaví a Rusové budou naopak opouštět další a další území stále rychleji,
- Ztráty působené Ukrajincům budou stále menší,
- Bude ubývat úspěšných útoků na ukrajinskou infrastrukturu,
- Strana NATO nezačne trpět nouzí lidí, munice ani techniky.

Pokud byla správná teorie, že Ukrajinci vyčerpávají poslední rezervy, vyplývalo by z toho následující:

- Postup ukrajinských jednotek NATO se musí zastavit
- Jejich schopnost vést další operace bude výrazně snížena.

Uplynulo pár týdnů a fakta známe:

- Z tisku zmizely zprávy o ukrajinském protiúderu. Zvláště směšné je zdůvodnění, že se tak prý děje z důvodů utajení. Copak Rusové nevědí, odkud je NATO vyhnalo? Před kým jiným by se to tajilo?
- Mapy ukazují, že každý den zabere ruská strana pár dalších osad,
- Ruská schopnost zasahovat cíle na celém území Ukrajiny není omezena,
- I tisk hlavního proudu informuje o tom, že straně NATO dochází zásoby zbraní.

(Nenechme se mýlit tím, že dochází „pouze“ zásoby sovětských a post-sovětských zbraní a odpovídající munice. **Jednak dochází i třeba střelivo do HIMARSů, a Javelíny došly už dávno.** Ale jde o to, že **nasazení třeba moderních tanků vyžaduje i logistické a technické zázemí. Jinak je budete kvůli každému servisnímu zásahu vozit tisíc kilometrů tam a zase zpět.**)

Která teorie se tedy ukázala jako správnější?

Právě takové situace jsou mimochodem nejlepší zkouškou racionality. Někdo uzná, že teorie obsahuje chybu a přijde s lepší teorií. **Jenže to je možné pouze v případě, že si klade otázku „co se děje doopravdy na bojišti“ a nikoliv otázky „co chce moje publikum slyšet.“**

A někdo obrátí pozornost jinam. Zůstane jen emotivní stopa vytvořená šířením té které teorie.

Hrůzostrašné ovšem je, když jsou na základě takové „expertízy“ posílány na smrt tisíce dalších lidí.